

Plus **Expositie**

Zeker niet taai: een kleine geschiedenis van spaanplaat

De installatie *The Sceptical Structures of Max* van James Beckett is een mix van van idealisme, designkracht en toevalligheden die economie en maatschappij vooruithelpen.

Edo Dijksterhuis 29 november 2019, 10:04

De installatie van Beckett draait om de mix van idealisme, designkracht en toevalligheden. BEELD SYBREN TIELEMAN

Tachtig procent van alle meubels ter wereld zijn gemaakt van spaanplaat, uitgevonden in 1932 door Max Himmelheber (1904-2000). De Duitse uitvinder ergerde zich aan de verspilling in houtzagerijen waar meer dan de helft van de grondstof als afval op de grond belandde. Hij vond een manier om die restjes tot pulp te vermalen en met kunsthars tot een bruikbare plank te persen.

Spaanplaat is niet alleen goedkoper, maar levert ook milieubesparing op. Dacht Himmelheber in elk geval. De laatste jaren is gebleken dat het bindmiddel onder bepaalde omstandigheden vrijkomt als giftige dampen. Dat ruik je als je het voormalige Italiaanse restaurant inloopt waar Cityscapes Foundation nu een pop-upgalerie heeft. Tegen een wand staan twee tafeltjes met samples uit het archief van de Himmelheber-stichting. Vooral de oudere exemplaren schijnen nog flink te ‘werken’.

Industriële geschiedenis

De onwelriekende plankjes zijn onderdeel van een installatie van James Beckett. Deze Rijksakademie-alumnus heeft industriële geschiedenis als specialisme en schreef zelfs verschillende bedrijfsbiografieën. Dat klinkt taai, maar dat is het zeker niet. Beckett weet intellectuele nieuwsgierigheid te koppelen aan een groot beeldend talent. Dat bewees hij in 2016 al op de Zuidas, waar toen zijn *Palace Ruin* te zien was, een geabstraheerd schaalmodel van het Paleis voor Volksvlijt dat op het Frederiksplein stond totdat het in 1929 door brand verwoest werd.

Net als in *Palace Ruin* gaat het Beckett in *The Sceptical Structures of Max* om de mix van idealisme, designkracht en toevalligheden die economie en maatschappij vooruithelpen. Van afgedankte keukenkastjes en Billy’s construeerde hij een installatie van ritmisch verspringende panelen.

Met een paar goed gekozen voorwerpen en puntige tekstjes vertelt hij een kleine geschiedenis van spaanplaat.

Zo leren we dat er in 1856 al een voorloper was, *bois durci*, waarin houtpulp werd vermengd met ossenbloed en hars. Iets verderop staat een mok gemaakt van geperst bamboe, het modemateriaal van dit moment. Dat mag dan een groen imago hebben, maar onderzoek heeft uitgewezen dat de gebruikte lijm na een paar koppen hete koffie oplost en schade aan blaas en nieren veroorzaakt.

De meeste aandacht gaat uit naar Himmelheber, die even geniaal als excentriek was. Zo gaf hij een tijdschrift uit met de ondertitel *Für skeptisches Denken*, dat vraagtekens zette bij ongebreidelde technologische vooruitgang, maar net zo goed een lofzang afstak over walvissen

Tijdens zijn zakenreizen naar Japan verdiepte hij zich in het shinto-animisme en hij liet zijn huis bouwen in oriëntaalsetempelstijl. Beckett laat Himmelhebers liefde voor Japan subtiel terugkomen in de vorm van ornamentele knoppen die een twist geven aan deze aanstekelijke hybride van productgeschiedenis, biografie en cultuurkritiek.

The Sceptical Structures of Max

James Beckett

Waar Cityscape Foundation, Waterlooplein 339

Te zien t/m 21/12, op afspraak

MEER OVER JAMES BECKETT KUNST, CULTUUR EN ENTERTAINMENT MAX KUNST EN ENTERTAINMENT JAPAN THE SCEPTICAL STRUCTURES MAX HIMMELHEBER EDO DIJKSTERHUIS

advertentie

Kunst & Media

